

[Justitsministeren.]

politikere samt muligheden for en gennemgang og vurdering af de parlamentariske kommissioners undersøgelser og arbejde.

Et sådant skridt som at nedsætte et undersøgelsesudvalg må forudsætte, at man gør sig formålet helt klart. Er der tale om at gøre et strafferetligt eller politisk ansvar gældende mod nogen, eller vil man alene en historisk gennemgang af forholdene? Spørgsmålet om at gøre et ansvar gældende mod de implicerede personer er behandlet i de parlamentariske kommissioners beretninger og har været genstand for udvalgsbehandling og drøftelser i det høje ting. Må jeg erindre om, at efter at de parlamentariske kommissioner havde afsluttet arbejdet i 1953, nedsatte det høje ting et udvalg til at overveje, hvorvidt beretningerne gav grundlag for at rejse rigsretsanklage mod ministre eller andre særlig ansvarlige for deres forhold ved Danmarks besættelse den 9. april 1940 eller i besættelsestiden. Dette udvalg afgav betænkning den 11. februar 1955 og indstillede enstemmigt, at folketinget besluttede, at der ikke skulle rejses rigsretsanklage mod nogen, og denne indstilling vedtoges af tinget den 18. februar 1955 med 153 stemmer mod 8.

Skulle man herefter nu iværksætte en ny undersøgelse af ansvarsspørgsmålet, måtte der foreligge afgørende nye oplysninger, og det ser jeg ikke at der gør. Tilbage bliver herefter, så vidt jeg kan se, om regeringen bør tage et initiativ til en historisk gennemgang af besættelsestidens forhold. Som bekendt er der allerede foretaget videnskabelige undersøgelser, bl. a. af dr. Hæstrup, og andre historiske arbejder er under forberedelse. Regeringen har været og vil fortsat være velvilligt stemt over for ønsker om økonomisk støtte til sådanne undersøgelser og om adgang til kildematerialet. Et udvalg med den foreslåede sammensætning ville imidlertid ikke være egnet til en sådan videnskabelig undersøgelse. Jeg kan derfor ikke anbefale, at det foreliggende forslag vedtages.

Ordføreren for forslagsstillerne (Iver Poulsen): Jeg håber, at jeg i min redegørelse kan klare de spørgsmål, som den højtærede justitsminister har stillet med hensyn til formålet med nedsættelsen af den undersøgelseskommission, som vi har foreslået.

Må jeg straks understrege, at det forslag til beslutning om nedsættelse af en undersøgelseskommission, som vi har fremsat, ikke er udtryk for noget ønske om at se hoveder på fade, og det har ikke nogen hævngrerrig brod imod nogen enkeltperson eller befolkningsgruppe. Dernæst vil jeg gerne fremhæve, at vi under ingen omstændigheder ønsker at bryde den anonymitet, som vel i de fleste tilfælde er livsnødvendig for de mennesker, som i kampen mod besættelsesmagten fik pålagt de tungeste opgaver.

Hensigten med forslaget er udelukkende at skabe den klarhed omkring besættelsestiden, som offentligheden i et folkestyret samfund som vort må have et selvfølgelig krav på, en klarhed, som sikkert alle i dag kan se burde være tilvejebragt for mange år siden, for så ville megen fortræd og bekymring være holdt borte. Havde man straks efter besættelsen åbent og ærligt lagt kortene på bordet og forklaret befolkningen, hvorfor der i de givne situationer var blevet handlet sådan og sådan, ville ikke alene megen forståelse være blevet vist af den befolkning, som havde gennemlevet den vanskelige og uhyggelige tid, hvor beslutninger ofte skulle træffes lynhurtigt, men så ville vi også være blevet sparet for de afsløringer af likvideringer og påståede likvideringsordrer, som i den seneste tid har skabt så megen uro i befolkningen. Og når man betænker, at disse afsløringer er kommet offentligt frem ved rene tilfældigheder, vil man indse, at vi stadig vil leve i usikkerhed og frygt for, hvornår de næste afsløringer og beskyldninger kommer — og hvordan de bliver — hvis vi ikke nu får skabt klarhed.

Der tales så meget om tryghed for mennesket, men man får ofte det forstemmende indtryk, at det om ikke kun, så dog først